

**YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)**

7 päivänä helmikuuta 2002 *

Asiassa T-201/94,

Erwin Kustermann, kotipaikka Eggenthal (Saksa), edustajinaan asianajajat
H.-P. Ried, Y. Schur ja R. Brukhardt, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään A.-M. Colaert,

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään D. Booß ja M. Niejahr, avustaji-
naan asianajajat H.-J. Rabe ja M. Núñez-Müller, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajina,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jossa kantaja vaatii EY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan (joista on tullut EY 235 artikla ja EY 288 artiklan toinen kohta) nojalla korvausta vahingosta, joka hänelle on aiheutunut siitä syystä, että hän ei ole voinut myydä maitoa asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84 (EYVL L 90, s. 13), sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun lisämaksun yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 16 päivänä toukokuuta 1984 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1371/84 (EYVL L 132, s. 11), soveltamisen vuoksi,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Mengozzi sekä tuomarit V. Tiili ja R. M. Moura Ramos,

kirjaaja: hallintovirkamies D. Christensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 3.5.2001 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Sovellettava lainsäädäntö

- 1 Havaittuaan, että yhteisössä tuotetaan liikaa maitoa, neuvosto antoi vuonna 1977 yhteisön maidontuotannon vähentämiseksi maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisestä luopumista ja lypsykarjan tuotannon muuttamista koskevasta palkkiojärjestelmästä 17 päivänä toukokuuta 1977 asetuksen (ETY) N:o 1078/77 (EYVL L 131, s. 1). Tässä asetuksessa säädettiin palkkion tarjoamisesta tuottajille siitä, että he sitoutuivat luopumaan maidon kaupan pitämisestä tai muuttamaan lypsykarjatuotannon lihakarjatuotannoksi viiden vuoden ajaksi.
- 2 Ylituotanto jatkui vuonna 1983 huolimatta siitä, että useat tuottajat antoivat tällaisen sitoumuksen. Neuvosto antoi tämän vuoksi 31.3.1984 maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL L 148, s. 13) muuttamisesta asetuksen N:o 856/84 (EYVL L 90, s. 10). Viimeksi mainitun asetuksen uudessa 5 c artiklassa otettiin käyttöön ”lisämaksu”, joka oli maksettava tuottajien toimittamasta, ”viitemäärän” ylittävästä maidosta.
- 3 Asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 857/84 (EYVL L 90, s. 13) vahvistettiin jokaiselle tuottajalle viitemäärä viitevuoden eli kalenterivuoden 1981

kuluessa toimitetun maidon perusteella kuitenkin niin, että jäsenvaltiot saattoivat valita tämän vuoden sijasta kalenterivuoden 1982 tai 1983. Saksan liittotasavalta valitsi viitevuodeksi viimeksi mainitun vuoden.

4 Eräiden tuottajien asetuksen N:o 1078/77 mukaisesti tekemät maidon kaupan pitämisestä luopumista koskevat sitoumukset kattoivat valitut viitevuodet. Koska nämä tuottajat eivät olleet tuottaneet maitoa näiden vuosien aikana, heille ei pystytty myöntämään viitemäärää eivätkä he siten voineet myydä ollenkaan maitoa maksamatta lisämaksua.

5 Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa 120/86, Mulder (Kok. 1988, s. 2321; jäljempänä asiassa Mulder I annettu tuomio) ja asiassa 170/86, von Deetzen (Kok. 1988, s. 2355) 28.4.1988 antamissaan tuomioissa asetuksen N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksen N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitettua lisämaksun yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 16 päivänä toukokuuta 1984 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1371/84 (EYVL L 132, s. 11), luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisen vuoksi pätemättömäksi.

6 Neuvosto antoi 20.3.1989 näiden tuomioiden täytäntöönpanemiseksi asetuksen N:o 857/84 muuttamisesta asetuksen N:o 764/89 (EYVL L 84, s. 2). Tämän muutetun asetuksen nojalla annettiin niin sanottu "erityinen viitemäärä" (jota kutsutaan myös kiintiöksi) sellaisille tuottajille, jotka olivat antaneet sitoumuksen maidon kaupan pitämisestä luopumisesta.

7 Tämän erityisen viitemäärän saamiseksi vaadittiin useiden edellytysten täyttymistä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tietyt näistä edellytyksistä, jotka liittyivät muun muassa kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen päättymisajankohtaan, asiassa C-189/89, Spagl (Kok. 1990, s. I-4539) ja asiassa C-217/89, Pastätter (Kok. 1990, s. I-4585), 11.12.1990 antamissaan tuomioissa pätemättömiksi.

- 8 Neuvosto antoi näiden tuomioiden jälkeen asetuksen N:o 857/84 muuttamisesta 13.6.1991 asetuksen N:o 1639/91 (EYVL L 150, s. 35), josta pätemättömiksi katsotut edellytykset oli poistettu ja jonka nojalla kysymyksessä oleville tuottajille voitiin myöntää erityinen viitemäärä.
- 9 Yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio, 19.5.1992 antamassaan tuomiossa (Kok. 1992, s. I-3061; Kok. Ep. XII, s. 99; jäljempänä asiassa Mulder II annettu tuomio) yhteisön olevan vastuussa vahingosta, joka tietyille maidontuottajille, jotka eivät voineet myydä maitoa asetuksen N:o 857/84 soveltamisen vuoksi, aiheutui siitä syystä, että he olivat antaneet asetuksessa N:o 1078/77 tarkoitettuja sitoumuksia.
- 10 Neuvosto ja komissio julkaisivat tämän tuomion jälkeen 5.8.1992 tiedonannon 92/C 198/04 (EYVL C 198, s. 4; jäljempänä 5.8.1992 annettu tiedonanto). Toimielimet kertoivat tiedonannossaan ensiksi asiassa Mulder II annetusta tuomiosta seuraavat seikat ja ilmoittivat sitten tälle tuomiolle täyden vaikutuksen antaakseen aikovansa antaa yksityiskohtaiset säännöt siitä, miten nämä korvaukset suoritetaan käytännössä kyseisille tuottajille.
- 11 Toimielimet sitoutuivat näiden yksityiskohtaisten sääntöjen hyväksymiseen saakka olemaan vetoamatta ETY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa tarkoitettuun vanhentumiseen kaikkien niiden tuottajien osalta, joilla on oikeus korvaukseen. Tämän sitoumuksen ehtona oli kuitenkin, että oikeus vahingonkorvaukseen ei ollut vielä vanhentunut tiedonannon julkaisemispäivänä 5.8.1992 tai silloin, kun tuottaja oli esittänyt sitä koskevan vaatimuksen jommallekummalle toimielimelle.

- 12 Kyseisen 5.8.1992 annetun tiedonannon 3 kohdan 2 alakohdassa täsmennettiin seuraavaa:

”Toimielimet täsmentävät, mille viranomaisille ja missä määräajassa vaatimukset on esitettävä. Tuottajille vakuutetaan, etteivät he menetä mahdollisuutta vedota oikeuksiinsa, jos he eivät ennen tämän määräajan alkamista ota yhteyttä yhteisön toimielimiin tai kansallisiin viranomaisiin.”

- 13 Neuvosto antoi 22.7.1993 tietyille maidon ja maitotuotteiden tuottajille, jotka eivät ole voineet tilapäisesti harjoittaa toimintaansa, tarjottavasta hyvityksestä asetuksen N:o 2187/93 (EYVL L 196, s. 6). Asetuksessa säädetään kiinteän hyvitystarjouksen tekemisestä sellaisille lopullisen viitemäärän saaneille tuottajille, joille on aiheutunut asiassa Mulder II annetussa tuomiossa tarkoitettujen säännösten soveltamisen vuoksi vahinkoa.

- 14 Kyseisen asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tuottajan on esitettävä vaatimuksensa toimivaltaiselle viranomaiselle. Tuottajan hakemuksen on hylkäämisen uhalla saavuttava toimivaltaiselle viranomaiselle viimeistään 30 päivänä syyskuuta 1993.

Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa tarkoitettu vanhentumisaika alkaa kulua kaikkien tuottajien osalta ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna päivämääränä, ellei kyseisessä kohdassa tarkoitettua vaatimusta ole esitetty ennen kyseistä päivämäärää, paitsi jos vanhentuminen on perussäännön 43 artiklan mukaisesti keskeytynyt yhteisöjen tuomioistuimessa nostetulla kanneella.”

15 Asetuksen 14 artiklan kolmannessa kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ellei tarjousta hyväksytä kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta, se ei sido tulevaisuudessa yhteisön toimielimiä.”

16 Yhdistetyissä asioissa C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio, 27.1.2000 antamassaan tuomiossa (Kok. 2000, s. I-203) yhteisöjen tuomioistuin päätti kantajien vaatimien korvausten määrästä.

Asian tosiseikat

17 Kantaja on Saksassa toimiva maidontuottaja. Hän antoi asetuksen N:o 1078/77 mukaisesti kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen, joka päättyi 31.3.1986.

18 Kantaja haki jo ennen tämän sitoumuksen päättymistä toimivaltaisilta kansallisilta viranomaisilta viitemäärää. Hakemus hylättiin 11.6.1985 tehdyllä päätöksellä sillä perusteella, että kantaja ei ollut tuottanut maitoa Saksassa maitokiintiöiden myöntämistä varten hyväksyttynä viitevuonna.

19 Kantaja riitautti päätöksen kansallisissa tuomioistuimissa.

- 20 Asetuksen N:o 764/89 tultua voimaan kantajalle myönnettiin 14.8.1989 erityinen viitemäärä, jonka nojalla hän saattoi aloittaa maidontuotannon uudelleen.
- 21 Kantaja aloitti uudelleen maidontuotannon 1.2.1990.
- 22 Kantaja vaati 27.9.1993 päivätyllä kirjeellään asetuksen N:o 2187/93 mukaista korvausta.
- 23 Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset tekivät hänelle 28.1.1994 päivätyllä kirjeellään kiinteän hyvitystarjouksen, joka kattoi ajanjakson 5.8.1987—29.3.1989. Kantaja ei hyväksynyt tarjousta kyseisen asetuksen 14 artiklan kolmannessa kohdassa asetetussa kahden kuukauden määräajassa.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

- 24 Kantaja nosti nyt esillä olevan kanteen, joka saapui 31.5.1994 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.
- 25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lykkäsi asian käsittelyä 31.8.1994 antamallaan määräyksellä siihen asti, kunnes yhteisöjen tuomioistuin antaa tuomion yhdistetyissä asioissa C-104/89 (Mulder ym. v. neuvosto ja komissio) ja C-37/90 (Heinemann v. neuvosto ja komissio) (tuomio 27.1.2000, Kok. 2000, s. I-203).

- 26 Asian käsittelyä jatkettiin yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainituissa asioissa antaman tuomion julistamisen jälkeen.
- 27 Asia siirrettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 5.10.2000 tekemällä päätöksellä kolmen tuomarin kokoonpanossa toimivan jaoston käsiteltäväksi.
- 28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella 13.3.2001 tekemällään päätöksellä aloittaa suullisen käsittelyn.
- 29 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 3.5.2001 pidetyssä istunnossa.
- 30 Kantaja vaati kannekirjelmässään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- velvoittaa vastaajat maksamaan hänelle 26 968,95 ecua korkoineen
 - velvoittaa vastaajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 31 Vastauskirjelmässään kantaja rajoitti vaatimustaan 29 903,89 Saksan markkaan (DEM), joka vastaa toimivaltaisten kansallisten viranomaisten 28.1.1994 päätetyssä kirjeessään tekemän hyvitystarjouksen määrää.

32 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

33 Neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen kysymys

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

34 Kantaja väittää, että hänellä on oikeus saada korvaus vahingosta, joka hänelle on aiheutunut 5.8.1987 ja 31.3.1989 välisenä aikana sillä perusteella, että hän ei ole voinut tuottaa maitoa asetuksen N:o 857/84 soveltamisen vuoksi.

- 35 Kantaja kiistää vastaajien väitteet, joiden mukaan vaatimus on kokonaisuudessaan vanhentunut.
- 36 Vastauksena neuvoston vastaväitteisiin kantaja on täsmentänyt vahingon suuruutta koskevia lukuja, joiden perusteella hän on laskenut itselleen aiheutuneen todellisen vahingon. Kantaja toistaa kuitenkin suostuvansa 29 903,95 DEM:n suuruiseen korvaukseen, jota hänelle tarjottiin asetuksen N:o 2187/93 mukaisena kiinteänä hyvityksenä.
- 37 Komissio ei kiistä sitä, että kantaja kuuluu niihin tuottajiin, joilla on periaatteessa asiassa Mulder II annetun tuomion seurauksena oikeus saada korvausta vahingosta, joka on aiheutunut maidontuotannon tilapäisestä estämisestä. Komissio katsoo kuitenkin, että kantajan oikeus vahingonkorvaukseen on kokonaisuudessaan vanhentunut.
- 38 Neuvosto katsoo puolestaan, että asianosaisen, joka vetoaa yhteisön vastuuseen, on näytettävä vahinko ja sen laajuus toteen ja osoitettava tämän vahingon ja yhteisön toimielinten toiminnan välillä olevan syy-yhteys.
- 39 Kantajan hylättyä asetuksen N:o 2187/93 mukaisen hyvitystarjouksen hän ei voi neuvoston mukaan enää vedota tähän tarjoukseen eikä mihinkään kyseisen asetuksen mukaiseen oikeuteen (ks. tämän asetuksen 14 artiklan kolmas kohta ja asia T-20/94, Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomio 16.4.1997, Kok. 1997, s. II-595, 68 kohta). Näin ollen kantaja ei voi viitata tämän asetuksen taloudellisiin tekijöihin todistaakseen ja arvioidakseen väitetyn vahingon määrän, vaan hänen on näytettävä tämä vahinko toteen oman tilanteensa perusteella. Neuvosto katsoo, ettei kanne näissä olosuhteissa ole perusteltu.

- 40 Neuvosto vetoaa vielä siihen, että vahingonkorvausvaatimus on kokonaisuudessaan vanhentunut.
- 41 Vastajaat huomauttavat vanhentumisesta, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa tarkoitettu viiden vuoden määräaika alkoi kulua sinä päivänä, jona kantaja olisi voinut aloittaa uudelleen maidon toimitukset, jos häneltä ei olisi evätty viitemäärää, eli 1.4.1986.
- 42 Vastajaat toteavat, että koska nyt esillä olevassa asiassa ei ole kysymys äkillisesti syntyneestä vahingosta, vaan vahinko on toistunut päivittäin niin kauan kuin kantaja ei ole voinut saada viitemäärää ja siis toimittaa maitoa, EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukainen vanhentuminen koskee yli viisi vuotta ennen vanhentumisen keskeyttävää tointa syntyneitä vahinkoja, ilman että vanhentuminen vaikuttaa myöhemmin syntyneisiin oikeuksiin (em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 130—132 kohta).
- 43 Vastajien mukaan kantaja vetoaa tulonmenetykseen 1.4.1986 ja asetuksen N:o 764/89 voimaantulopäivän 29.3.1989 välisenä aikana. Jotta voitaisiin määrittää, mikä osa näiden päivämäärien välillä syntyneestä vahingosta on vanhentunut, vastajien mielestä on tarpeen määrittää vanhentumisen keskeytymispäivä.
- 44 Vastajien mukaan vanhentuminen keskeytyi vasta 31.5.1994 nostetulla kan-teella.
- 45 Kantaja ei voi vastajien mukaan vedota vanhentumisen keskeytymiseen vastajien 5.8.1992 antaman tiedonannon mukaisen sitoumuksen perusteella. Kyseiseen tiedonantoon sisältynyttä luopumista vanhentumiseen vetoamisesta

sovellettiin vain siihen saakka, kunnes päätettiin kyseisille tuottajille suoritettavien korvausten käytännön yksityiskohdista, jotka vahvistettiin asetuksella N:o 2187/93.

- 46 Vastaajat väittävät, että kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Hartmann vastaan neuvosto ja komissio antamassaan tuomiossa (137 kohta), tämän asetuksen systematiikasta seuraa, että toimielinten itse asettama rajoitus olla vetoamatta vanhentumiseen päättyi korvaushakemuksen jättäneiden tuottajien osalta hakemuksen jälkeen tehdyn tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan päättyessä.
- 47 Vastaajat vetoavat myös siihen, että kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi asiassa T-222/97, Steffens vastaan neuvosto ja komissio, 25.11.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. II-4175, 36—41 kohta), tuottaja, joka ei ole asetetussa määräajassa hyväksynyt asetuksen N:o 2187/93 mukaisesti esitettyä hyvitystarjousta eikä nostanut tässä hyväksymiselle asetetussa määräajassa kannetta, ei voi vaatia, että toimielimet luopuisivat hänen osaltaan vetoamasta vanhentumiseen, kuten ne ovat aikanaan luvanneet kaikkien kyseisten tuottajien osalta.
- 48 Nyt esillä olevassa asiassa kantaja ei ole hyväksynyt 28.1.1994 esitettyä tarjousta eikä myöskään nostanut kannetta tarjouksen hyväksymiselle asetetussa määräajassa, joten 5.8.1992 annettuun tiedonantoon sisältynyt luopuminen vetoamasta vanhentumiseen ei tämän oikeuskäytännön mukaan koske kantajaa.
- 49 Koska kantaja on keskeyttänyt vanhentumisen vasta 31.5.1994 nostamallaan kanteella eli yli viisi vuotta sen jälkeen, kun ajanjakso, jonka osalta hänellä oli oikeus vahingonkorvaukseen, päättyi 29.3.1989, käsiteltävänä oleva vaatimus on vastaajien mukaan kokonaisuudessaan vanhentunut.

50 Komission mukaan kantajan väitteet, joilla hän pyrkii kumoamaan tämän päätelmän, ovat kolmesta syystä perusteettomia.

51 Ensinnäkin 5.8.1992 annetun tiedonannon 3 kohdasta ilmenee, että tuottajat turvasivat oikeutensa vain noudattamalla tiettyjä määräaikoja, jotka vahvistettiin myöhemmin asetuksessa N:o 2187/93. Tässä asetuksessa vahvistettiin 30.9.1993 viimeiseksi päiväksi, jona korvausvaatimuksen saattoi esittää. Siinä vahvistettiin myös määräaika, jossa tuottajille tehdyt tarjoukset oli hyväksyttävä ja joka oli kaksi kuukautta tarjousten vastaanottamisesta. Komission mukaan tuottajat, jotka eivät noudattaneet näitä määräaikoja, menettivät myös 5.8.1992 annetun tiedonannon mukaisen suojan, jolleivät he tällä välin olleet nostaneet kannetta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

52 Toiseksi kansallisten viranomaisten 28.1.1994 päivätyssä kirjeessään kantajalle tekemässä hyvitystarjouksessa sekä 27.9.1993 päivätyssä kantajan omassa vaatimuksessa viitataan asetukseen N:o 2187/93. Kantaja on siis ollut tietoinen oikeudellisesta perustasta ja voinut lukemalla tämän asiakirjan varmistua sekä sovellettavasta yhteisön oikeudesta että tarjouksen hylkäämisen oikeusvaikutuksista.

53 Kolmanneksi edellä mainitussa asiassa Steffens vastaan neuvosto ja komissio annetussa tuomiossa hyväksytystä poikkeava ratkaisu olisi ristiriidassa EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan systematiikan kanssa. Kyseisen määräyksen mukaan asianomaiselle yhteisön toimielimelle esitetty vaatimus, johon toimielin on antanut kielteisen vastauksen, keskeyttää vanhentumisajan ainoastaan, jos vahinkoa kärsinyt on nostanut kanteen kahden kuukauden kuluessa kyseisestä vastauksesta. Kanteen nostamiselle asetettu määräaika alkaa siis kulua yhteisön toimielimen reagoinnista. Komission mukaan tällaisena reagointina oli käsiteltävässä asiassa kantajalle tehty hyvitystarjous, joka sisältyi 28.1.1994 päivätyyn kirjeeseen, jossa vastaajat implisiittisesti kielsivät kantajaa vetoamasta

muihin vahingonkorvausoikeuksiin. Noudattaakseen EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa kanteen nostamiselle asetettua määräaikaa ja ”ai-kaistaakseen” siinä tarkoitettun vanhentumisen keskeytymispäivää kantajan olisi pitänyt nostaa kanne kahden kuukauden kuluessa tarjouksen saamisesta.

- 54 Komissio katsoo, että väitetyt vahingon määrää ei ole menettelyn tässä vaiheessa tarpeen käsitellä, ja varaa itselleen tarvittaessa oikeuden lausua siitä myöhemmin.
- 55 Neuvosto puolestaan pyytää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta myöntämään asianosaisille kuusi kuukautta aikaa päästä yhteisymmärrykseen vahingonkorvauksen määrästä, mikäli se ei pidä kantajan kannetta kokonaisuudessaan vanhentuneena.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 56 Aluksi on todettava, että toisin kuin neuvosto väittää, kantaja ei perusta vaatimustaan asetukseen N:o 2187/93 vaan EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toiseen kohtaan (josta on tullut EY 288 artiklan toinen kohta) ja että vaikka hän vetoaa kyseisen asetuksen säännöksiin, tarkoituksena on ainoastaan helpottaa väitetyt vahingon laskemista.
- 57 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kantajan vahingonkorvausvaatimuksen osalta, että maitokiintiöitä koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asiassa Mulder II annetusta tuomiosta käy ilmi, että yhteisön korvausvastuu on syntynyt jokaista tuottajaa kohtaan, joka on kärsinyt korvattavaa vahinkoa sen vuoksi, että hän ei ole voinut toimittaa maitoa asetuksen N:o 857/84 soveltamisen seurauksena (ks. mm. em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 71 kohta).

- 58 Asiakirja-aineistoon liitetyistä asiakirjoista, joita vastaajat eivät ole riitauttaneet, ilmenee kantajan olevan asiassa Mulder II annetussa tuomiossa tarkoitettujen tuottajien asemassa. Kantaja, joka on antanut asetuksen N:o 1078/77 mukaisen sitoumuksen luopua kaupan pitämisestä, ei ole voinut alkaa myydä uudelleen maitoa tämän sitoumuksen päättyessä asetuksen N:o 857/84 soveltamisen vuoksi.
- 59 Koska lisäksi hänen sitoumuksensa luopua kaupan pitämisestä päättyi 31.3.1986 eli maitokiintiöjärjestelmän voimaantumisen jälkeen, kantajan ei tarvitse vahingonkorvausoikeuteensa vedotakseen näyttää aikoneensa aloittaa maidontuotannon uudelleen tämän sitoumuksen päättyessä, sillä tällaisen aikomuksen osoittaminen on kyseisen järjestelmän voimaantumisen jälkeen tehty käytännössä mahdottomaksi.
- 60 Näin ollen on syytä hylätä neuvoston tältä osin esittämä väite ja katsoa, että jollei kantajan vaatimus ole vanhentunut, tällä on oikeus saada vahingostaan korvausta vastaajilta.
- 61 Seuraavaksi on siis tutkittava, onko ja miltä osin kantajan vaatimus vanhentunut.
- 62 Tältä osin on todettava, että vanhentumisaika alkoi kulua tässä asiassa 1.4.1986, eli seuraavana päivänä kaupan pitämisestä luopumista koskevan sitoumuksen päättymisestä ja samana päivänä kuin asetuksesta N:o 857/84 aiheutui ensimmäisen kerran kantajalle vahinkoseurauksia siten, että sillä estettiin häntä aloittamasta uudelleen maidon myyntiä (em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 130 kohta).

- 63 Kuten maitokiintiöitä koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenee, kantajalle aiheutunut vahinko ei ole syntynyt äkillisesti, vaan vahinko on ilmaantunut sen ajan kuluessa, jona kantaja ei ole voinut saada viitemäärää ja siis toimittaa maitoa. Kysymys on siten jatkuvasti aiheutuneesta vahingosta, joka toistui päivittäin (em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 132 kohta ja asia T-76/94, Jansma v. neuvosto ja komissio, tuomio 31.1.2001, Kok. 2001, s. II-243, 78 kohta).
- 64 EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukainen vanhentuminen koskee näin ollen yli viisi vuotta ennen vanhentumisen keskeyttävää tointa syntyneitä vahinkoja, ilman että vanhentuminen vaikuttaa myöhemmin syntyneisiin oikeuksiin (ks. mm. em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 132 kohta).
- 65 Tästä seuraa, että ratkaistaessa, onko ja miltä osin kantajan oikeus vanhentunut, on määritettävä päivämäärä, jona vanhentuminen keskeytyi.
- 66 Tämän päivämäärän määrittämiseksi on tutkittava vastaajien antamaa sitoumusta olla vetoamatta vanhentumiseen 5.8.1992 annetun tiedonannon kohteena olleiden tuottajien nostamia kanteita vastaan ja tarkastettava, miltä osin tällä sitoumuksella on EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklasta ilmenevien sääntöjen valossa oikeusvaikutuksia kantajaan nähden.
- 67 On huomattava, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukaan vanhentumisaika voidaan keskeyttää joko nostamalla kanne yhteisöjen lainkäyttöelimestä tai esittämällä tätä ennen vaatimus asianomaiselle yhteisön toimielimelle, jolloin tässä viimeksi mainitussa tapauksessa vanhentuminen ei

kuitenkaan keskeydy, jos vaatimusta ei seuraa kanne niitä määräaikoja noudat-
taen, jotka määräytyvät tapauksesta riippuen EY:n perustamissopimuksen
173 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) tai 175 artiklan (josta on
tullut EY 232 artikla) perusteella (asia 11/72, Giordano v. komissio, tuomio
5.4.1973, Kok. 1973, s. 417, 6 kohta ja em. asia Steffens v. neuvosto ja komissio,
tuomion 35 ja 42 kohta).

- 68 Tämän jälkeen on todettava, että 5.8.1992 annettuun tiedonantoon sisältynyt
luopuminen vanhentumiseen vetoamisesta oli yksipuolinen toimi, jonka pää-
määränä oli rajoittaa nostettujen kanteiden määrää rohkaisemalla tuottajia
odottamaan asetuksella N:o 2187/93 käyttöön otettavaa kiinteämääräisten
hyvitysten järjestelmää (em. asia Steffens v. neuvosto ja komissio, tuomion
38 kohta).
- 69 Kyseisen asetuksen mukaan tuottajat saattoivat pyytää hyvitystarjousta, jonka
hyväksymiselle asetettu määräaika oli kaksi kuukautta. Tässä tapauksessa kan-
taja sai 28.1.1994 päivätyyn kirjeeseen sisältyneen korvausta koskevan tarjo-
uksen 1.2.1994, eikä hän hyväksynyt sitä 1.4.1994 päättyneessä kahden
kuukauden määräajassa. Näin ollen asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan mukai-
sesti toimielimet eivät olleet enää 2.4.1994 lähtien sidottuja tähän tarjoukseen, ja
ne saattoivat vedota vanhentumiseen uudelleen.
- 70 Kantaja tarkastelee kysymystä siitä, saattoivatko neuvosto ja komissio vedota
uudelleen vanhentumiseen tarjouksen hyväksymiselle asetetun kahden kuu-
kauden määräajan päättyessä, ja väittää, että koska hän on nostanut nyt esillä
olevan kanteen kahden kuukauden kuluessa asetuksessa N:o 2187/93 hänelle
osoitetun tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan päättymisestä, 5.8.1992
annettuun tiedonantoon sisältyneen toimielinten sitoumuksen täytyy koskea
häntä siten, että hän voi vedota vanhentumisen keskeytymiseen tämän tiedon-
annon antamispäivänä.

- 71 Vastaajat kiistävät väitteen edellä mainitussa asiassa Steffens vastaan neuvosto ja komissio annettuun tuomioon (39 ja 41 kohta) vedoten ja katsovat, että kantajan olisi pitänyt nostaa kanne tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan kuluessa, jotta tämä sitoumus voisi koskea häntä.
- 72 Esillä olevan asian olosuhteissa on ilmeistä, että tämän oikeuskäytännön soveltaminen esitettyyn vaatimukseen johtaa ratkaisuun, joka ei ole yhteensopiva EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan tulkinnan kanssa, kun sitä tarkastellaan yhdessä asetuksen N:o 2187/93 14 artiklan kanssa, ja että tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion soveltamisalaa on tarpeen rajoittaa.
- 73 Onkin syytä katsoa, että kun tarjous vahingon korvaamisesta esitetään esillä olevan asian kaltaisessa tilanteessa, jossa tuottajia on pyydetty olemaan esittämättä etukäteen vaatimusta tai nostamatta vahingonkorvauskannetta sen vuoksi, että toimielimet ottavat käyttöön kiinteämääräisten hyvitysten järjestelmän, korvausta koskevan tarjouksen joko nimenomaisella tai hyväksymiselle tässä yhteydessä asetetun määräajan päättymisestä seuraavalla hylkäämisellä ei voi olla vanhentumisajan laskemiseen ankarampia seurauksia kuin oikeussubjektin esittämän vahingonkorvausvaatimuksen hylkäämisestä tehdyllä toimielimen päätöksellä. Tämä tarjouksen hylkääminen merkitsee samalla tavoin kuin hylkäämispäätös toimielimen ja korvausta vaatineen henkilön välistä erimielisyyttä.
- 74 Tästä seuraa, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa tarkoitettu perustamissopimuksen 173 artiklasta ilmenevä kahden kuukauden määräaika alkaa kulua esillä olevan asian kaltaisessa tapauksessa tarjouksen hyväksymiselle asetetun määräajan päättymispäivästä tai tarjouksen mahdollisesta nimenomaisesta hylkäämisestä.
- 75 Tämä on ainoa tulkinta, jolla otetaan huomioon hyväksymiselle asetetun määräajan tarkoitus antaa oikeussubjektille aikaa harkita hänelle tarjottua korvausta ja mahdollisesti välttää oikeussuojakeinoihin turvautumista.

- 76 Toimielinten sitoumuksen luopua vetoamasta vanhentumiseen ja vanhentumisen keskeytymisen EY:n tuomioistuimen perussäännön 43 artiklan mukaisesti 5.8.1992 annetun tiedonannon antamispäivänä täytyy koskea tuottajia, jotka ovat toimielinten antaman hyvitystarjousta koskevan sitoumuksen vuoksi odottaneet kantajan tavoin vahingonkorvauskanteen nostamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja sitten nostaneet tämän kanteen kahden kuukauden kuluessa heille esitetyn tarjouksen hyväksymistä koskevan määräajan päättymisestä.
- 77 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että kysymyksessä olevaa vaatimusta koskeva vanhentumisaika on keskeytynyt 5.8.1992. Oikeuskäytännön mukaan (yhdistetyt asiat 256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 ja 282/82, Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 13.11.1984, Kok. 1984, s. 3693, 16 kohta ja em. asia Hartmann v. neuvosto ja komissio, tuomion 140 kohta) ajanjakso, jolta vahinko on korvattava, käsittää viisi tätä päivämäärää edeltävää vuotta. Tämä ajanjakso alkaa siis 5.8.1987 ja päättyy 28.3.1989 eli asetuksen N:o 764/89 voimaantuloa edeltävänä päivänä, sillä tämän asetuksen perusteella kantajan asemassa olleille tuottajille voitiin myöntää erityisiä viitemääriä eikä kantajalle enää aiheutunut vahinkoa.
- 78 Korvausmäärästä on todettava, että asianosaisilla ei ole vielä ollut tilaisuutta ottaa kantaa nimenomaisesti korvauksen määrään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vahvistamalta ajanjaksolta.
- 79 Kun oikeudenkäyntiä tässä asiassa jatkettiin, asianosaisia kehoitettiin keskittymään tarkastelussaan vahingonkorvausta koskevan oikeuden olemassaoloon, ensinnäkin siksi, että korvauksen määrä riippuu siitä, miltä ajanjaksolta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että yhteisön on korvattava kantajalle aiheutunut vahinko, ja toiseksi siksi, että asianosaisille annetaan mahdollisuus neuvotella korvauksen määrästä yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio määrittämien perusteiden mukaisesti.

- 80 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehottaa asianosaisia sopimaan asiasta kuuden kuukauden kuluessa tämän tuomion ja edellä mainitussa asiassa Mulder ym. vastaan neuvosto ja komissio annetussa tuomiossa vahingon laskutavasta esitettyjen täsmennysten perusteella. Ellei sovintoon päästä, asianosaisten on toimitettava tässä määräajassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle laskelma vaadittavan vahingonkorvauksen määrästä.

Oikeudenkäyntikulut

- 81 Edellä tämän tuomion 80 kohdassa lausutun vuoksi oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljä jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Vastaajat veloitetaan korvaamaan kantajalle vahinko, joka tälle on aiheutunut asetuksen (ETY) N:o 804/68 5 c artiklassa tarkoitetun maksun soveltamista maito- ja maitotuotealalla koskevista yleisistä säännöistä 31 päivänä maaliskuuta 1984 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 857/84, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksen (ETY) N:o 804/68

5 c artiklassa tarkoitetun lisämaksun yksityiskohtaisista soveltamis-säännöistä 16 päivänä toukokuuta 1984 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 1371/84, soveltamisen seurauksena siltä osin kuin näissä ase-tuksissa ei ollut säädetty viitemäärän myöntämisestä sellaisille tuottajille, jotka eivät voineet maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisestä luopu-mista ja lypsykarjan tuotannon muuttamista koskevasta palkkiojärjestel-mästä 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1078/77 mukaisesti annetun sitoumuksen täyttämisen vuoksi toimittaa maitoa kyseisen jäsenvaltion valitsemana viitevuonna.

- 2) Kantajalle on korvattava asetuksen N:o 857/84 soveltamisen seurauksena syntynyt vahinko ajanjaksolta, joka alkoi 5.8.1987 ja päättyi 28.3.1989.
- 3) Asianosaisten on toimitettava maksettavista määristä tehty sovinto ensim-mäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kuuden kuukauden kuluessa tämän tuomion antamisesta.
- 4) Ellei sovintoa saada aikaan, niiden on toimitettava samassa määräajassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle laskelma vaadittavan vahingon-korvauksen määrästä.
- 5) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Mengozzi

Tiili

Moura Ramos

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä helmikuuta 2002.

H. Jung

P. Mengozzi

kirjaaja

jaoston puheenjohtaja